

TRƯỜNG ĐẠI HỌC TÀI CHÍNH KẾ TOÁN HÀ NỘI

Lý thuyết
TÀI CHÍNH

NHÀ XUẤT BẢN TÀI CHÍNH

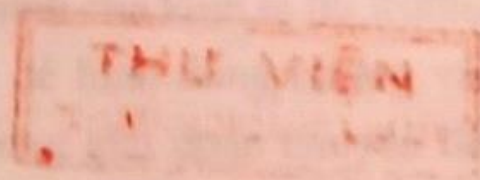
HÀ NỘI - 2000

TRƯỜNG ĐẠI HỌC TÀI CHÍNH KẾ TOÁN HÀ NỘI

Lý thuyết **TÀI CHÍNH**

CHỦ BIÊN: TS. DƯƠNG ĐĂNG CHINH

8/15/2001

NHÀ XUẤT BẢN TÀI CHÍNH

HÀ NỘI - 2000

Handwritten signature

LỜI NÓI ĐẦU

Giáo trình *Lý thuyết tài chính* là công trình của tập thể tác giả. Giáo trình này đã được chỉnh lý, bổ sung, biên soạn lại nhiều lần và đã được sử dụng tích cực trong suốt quá trình đào tạo của trường Đại học Tài chính Kế toán Hà nội hơn 30 năm qua.

Trong lần biên soạn này, tập thể tác giả đã cố gắng bám sát yêu cầu "Việt nam, cơ bản, hiện đại", chú trọng nâng cao tính lý luận, tính khái quát, tính định hướng, giảm thiểu những nội dung mang tính nghiệp vụ hoặc trình bày quá sâu vào các chính sách, chế độ quản lý tài chính để đảm bảo cho giáo trình đáp ứng đúng vị trí của môn học lý luận nghiệp vụ trong chương trình đào tạo các ngành học của trường. Tập thể tác giả cũng dành sự chú ý đặc biệt cho việc cập nhật những vấn đề lý thuyết và thực tiễn mới về tài chính của kinh tế thị trường trong nước và quốc tế để người đọc dễ hình dung những vấn đề tài chính của nền kinh tế đang trong giai đoạn chuyển đổi của Việt nam.

Giáo trình *Lý thuyết Tài chính* được biên soạn theo mục tiêu và chương trình đào tạo của trường Đại học Tài chính - Kế toán Hà nội, nên chủ yếu phục vụ cho việc nghiên cứu, giảng dạy của giáo viên và việc học tập của sinh viên trong trường.

Tuy vậy, giáo trình cũng có thể được dùng làm tài liệu tham khảo cho cán bộ quản lý Nhà nước về mặt tài chính và cán bộ nghiệp vụ về kinh tế, tài chính, ngân hàng.

Giáo trình *Lý thuyết tài chính* là công trình của tập thể cán bộ giảng dạy *Bộ môn lý thuyết tài chính* của trường do TS. Dương Đăng Chinh chủ biên. Các tác giả tham gia trực tiếp biên soạn giáo trình là:

1. TS. Dương Đăng Chinh viết chương I và chương VIII;
2. TS. Phạm Ngọc Ánh viết chương II;
3. TS. Nguyễn Thị Chất viết chương III;
4. Th. s. Lê Thu Huyền viết chương IV;
5. CN. Nguyễn Thị Minh Tâm viết chương V;
6. Th.s. Phạm Thị Hằng viết chương VI;
7. CN. Phạm Ngọc Dũng viết chương VII;
8. Th.s. Đỗ Đình Thu viết chương IX.

Giáo trình *Lý thuyết tài chính* đã được Hội đồng Khoa học trường Đại học Tài chính Kế toán Hà nội nghiệm thu và cho phép xuất bản làm tài liệu phục vụ công tác giảng dạy, học tập trong trường. Tập thể tác giả chân thành cảm ơn các nhà khoa học: PGS. TS. Vũ Văn Hoá, GS. TS. Hồ Xuân Phương, T.S. Bạch Thị Minh Huyền, PGS. TS. Nguyễn Đình Kiệm, PGS. TS. Nguyễn Công Nghiệp đã cho nhiều ý kiến quý báu giúp tập thể tác giả hoàn chỉnh giáo trình trước khi xuất bản.

Trong quá trình biên soạn tập thể tác giả đã có nhiều cố gắng nhằm làm sáng tỏ những vấn đề cơ bản về tài chính và các lĩnh vực khác nhau của hoạt động tài chính. Song, vẫn đề tài nghiên cứu là vấn đề phức tạp, còn đang nhiều nội dung cần tiếp tục nghiên cứu và cập nhật. Vì vậy, trong quá trình biên soạn giáo trình này, chúng tôi đã cố gắng cập nhật những kiến thức mới về mặt kinh tế - xã hội của đất nước và thế giới để tài liệu có thể chưa nằm bất cập thời, đầy đủ, chính xác và giáo trình khó tránh khỏi những hạn chế. Tác giả mong nhận được ý kiến đóng góp chân thành để lần biên soạn sau giáo trình được hoàn thiện.

Hà nội, tháng 10 năm
PHÒNG QUẢN LÝ KHOA HỌC
TRƯỜNG ĐẠI HỌC TÀI CHÍNH

Trong quá trình biên soạn, tập thể tác giả đã có nhiều cố gắng nhằm làm sáng tỏ những vấn đề cơ bản về tài chính và các lĩnh vực khác nhau của hoạt động tài chính. Song, vấn đề tài chính vốn là vấn đề phức tạp, chứa đựng nhiều nội dung kinh tế - xã hội phong phú lại đang trong quá trình biến đổi cùng với những biến đổi về mặt kinh tế - xã hội của đất nước, mà tập thể tác giả có thể chưa nắm bắt kịp thời, đầy đủ, do đó, nội dung của giáo trình khó tránh khỏi những hạn chế. Tập thể tác giả mong nhận được ý kiến đóng góp chân thành của bạn đọc để lần biên soạn sau giáo trình được hoàn thiện hơn.

Hà nội, tháng 10 năm 2000

PHÒNG QUẢN LÝ KHOA HỌC

TRƯỜNG ĐẠI HỌC TÀI CHÍNH KẾ TOÁN HÀ NỘI

MỤC LỤC

LỜI NÓI ĐẦU 5

Chương I

NHỮNG VẤN ĐỀ CƠ BẢN VỀ TÀI CHÍNH

- I. Tiền đề quyết định sự ra đời, tồn tại và phát triển của tài chính. 9
- II. Quan niệm tài chính 12
- III. Chức năng của tài chính 22
- IV. Hệ thống tài chính nước ta 36

Chương II

NGÂN SÁCH NHÀ NƯỚC

- I. Những vấn đề chung về Ngân sách nhà nước 57
- II. Thu Ngân sách nhà nước 73
- III. Chi Ngân sách nhà nước 95

IV. Tổ chức hệ thống NSNN và phân cấp quản lý NSNN	108
V. Chu trình quản lý NSNN	117

Chương III

TÀI CHÍNH DOANH NGHIỆP

I. Những vấn đề chung về tài chính doanh nghiệp	129
II- Tổ chức tài chính doanh nghiệp	135
III. Những nội dung chủ yếu của hoạt động tài chính doanh nghiệp	142
IV. Quản lý nhà nước đối với hoạt động tài chính doanh nghiệp	169

Chương IV

BẢO HIỂM

I. Những vấn đề chung về bảo hiểm	172
II. Bảo hiểm kinh doanh	189
III. Bảo hiểm xã hội	209
IV. Bảo hiểm y tế	224

Chương V

TÍN DỤNG

I. Những vấn đề chung về tín dụng	234
II. Các hình thức tín dụng trong nền kinh tế thị trường:	241
III. Lãi suất	259

Chương VI

THỊ TRƯỜNG TÀI CHÍNH

I. Những vấn đề chung về thị trường tài chính	265
II. Thị trường tiền tệ	295
III. Thị trường vốn	303
IV. Thị trường chứng khoán	309
V. Vai trò của nhà nước trong hình thành phát triển thị trường tài chính.	321

Chương VII

TÀI CHÍNH QUỐC TẾ

I- Sự hình thành và phát triển của Tài chính quốc tế	334
II- Những vấn đề cơ bản về tài chính quốc tế	346

III- Các hình thức chủ yếu của Tài chính quốc tế	356
IV. Cán cân thanh toán quốc tế và an toàn tài chính quốc gia	391
V. Các tổ chức tài chính quốc tế	405

Chương VIII

CÂN ĐỐI TÀI CHÍNH TỔNG HỢP

I. Lý luận chung về cân đối	422
II. Những vấn đề chung về cân đối tài chính tổng hợp	428
III. Nội dung, cấu trúc của bảng cân đối tài chính tổng hợp	437
IV. Phương pháp lập và sử dụng bảng cân đối tài chính tổng hợp	442

Chương IX

CÔNG TÁC KIỂM TRA TÀI CHÍNH

I. Những vấn đề chung về công tác kiểm tra tài chính	448
II. Nguyên tắc kiểm tra tài chính	459
III. Nội dung và phương pháp kiểm tra tài chính	465
IV. Các chủ thể tiến hành kiểm tra tài chính	481